

Zadanie 8.2. Przygotowanie raportu dotyczącego stanu pszczelarstwa w Polsce.

Rozwijający się sektor pszczelarski odgrywa kluczową rolę zarówno w rolnictwie i produkcji żywności, jak i w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemów. Aktualna liczba rodzin pszczelich w Polsce wynosi 2,4 mln i charakteryzuje się wyraźnym zróżnicowaniem przestrzennym na poziomie makroregionów. Najwyższe zagęszczenie pasiek odnotowuje się w makroregionach południowym i wschodnim, natomiast najniższe w makroregionie województwo mazowieckie. Średnie napszczelenie w kraju wynosi 7,7 pni/km².

Pszczelarstwem w Polsce zajmuje się 96,6 tys. osób, przy czym dominuje model produkcji o niewielkiej skali. Większość pszczelarzy prowadzi pasieki liczące do 20 rodzin pszczelich, natomiast około jedna trzecia gospodarstw utrzymuje od 21 do 80 pni. Towarową produkcję miodu realizuje stosunkowo wąska grupa podmiotów – około 2,3% producentów posiada pasieki kwalifikowane jako dział specjalny produkcji rolnej (powyżej 80 pni). Utrzymują one łącznie ponad 360 tys. rodzin pszczelich, co stanowi około 15% ogółu. Dane te potwierdzają znaczną różnorodność strukturalną sektora, w którym obok pasiek hobbystycznych i półtowarowych funkcjonują również podmioty nastawione na produkcję towarową.

Przetwórstwo i dystrybucja produktów pszczelich realizowane są zarówno przez wyspecjalizowane zakłady, jak i bezpośrednio przez producentów. W kraju działa 108 zakładów zajmujących się konfekcjonowaniem miodu oraz około 28 tys. podmiotów prowadzących sprzedaż bezpośrednią lub rolniczy handel detaliczny (dane GIW). Taka struktura zapewnia zróżnicowane kanały zaopatrzenia rynku oraz utrzymuje bezpośrednią relację pomiędzy producentami a konsumentami.

Rynek miodu w Polsce charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem cenowym zależnym od odmiany produktu oraz dostępności surowca. Miody popularne, takie jak wielokwiatowy i rzepakowy, osiągają najniższe ceny skupu – średnio 11,9 zł/kg. Z kolei miody trudniejsze w pozyskaniu, w tym spadziowy i wrzosowy, notują znacznie wyższe ceny, tj. odpowiednio 29,5 zł/kg dla miodu spadziowego ze spadzi iglastej oraz 45,0 zł/kg dla miodu wrzosowego. Podobne zróżnicowanie obserwuje się w sprzedaży detalicznej: miody wielokwiatowy/rzepakowy osiągają średnio 35,5 zł/kg, spadziowy ze spadzi iglastej 64,2 zł/kg, a wrzosowy 91,2 zł/kg.

Jednocześnie widoczna jest odwrotna zależność w zakresie marż: miody powszechnie dostępne generują relatywnie najwyższe marże procentowe (np. 66% dla miodu wielokwiatowego/rzepakowego), natomiast miody premium, mimo najwyższych cen detalicznych, cechują się niższymi marżami (np. 51% dla miodu wrzosowego). Zjawisko to potwierdza segmentację rynku oraz zróżnicowane strategie cenowe stosowane w zależności od rodzaju produktu i kanału dystrybucji. Wysokie ceny sprzedaży detalicznej nie przekładają się jednak na marżę producentów, lecz przede wszystkim przetwórców i jednostek handlu detalicznego.

Prowadzenie gospodarstwa pasiecznego wiąże się z określonymi nakładami finansowymi, które średnio wynoszą 512 zł na rodzinę pszczelą w pasiekach amatorskich oraz 577 zł w pasiekach towarowych. W strukturze kosztów pasiek amatorskich dominują koszty zmienne, stanowiące 86,9% ogółu nakładów, przy 13,1% udziału kosztów stałych. Największy wpływ na opłacalność ma koszt pracy (niemal 55% wydatków) oraz koszt pokarmu dla pszczoł (11,7%). Do istotnych elementów należy również amortyzacja uli, odpowiadająca za 13,1% nakładów.

W pasiekach towarowych udział kosztów stałych jest wyższy i wynosi 18,1% ogółu. Wynika to z dodatkowych nakładów związanych m.in. z amortyzacją pracowni pasiecznej oraz dzierżawą terenu. W strukturze kosztów zmiennych dominują koszty pracy (39%), znaczące pozycje stanowią koszty transportu (10,6%) oraz koszty pokarmu (10,4%). Dane te wskazują, że w porównaniu z pasiekami amatorskimi produkcja towarowa charakteryzuje się odmienną

strukturą obciążeń, odzwierciedlając jej bardziej zorganizowany charakter oraz większą skalę działalności.

W obszarze wymiany handlowej Polska pozostaje importerem netto miodu. W 2024 roku oraz w okresie styczeń–październik 2025 roku odnotowano ujemne saldo zarówno w ujęciu wolumenowym, jak i wartościowym. Import miodu pochodzi głównie z rynków zewnętrznych, w tym przede wszystkim z Chin i Ukrainy, natomiast eksport kierowany jest w większości na rynek wewnętrzny Unii Europejskiej. Zróżnicowanie cen jednostkowych pomiędzy rynkiem Intra-EU i Extra-EU odzwierciedla warunki konkurencyjne w globalnym łańcuchu dostaw oraz czynniki wpływające na pozycję krajowych producentów.

W 2024 roku obroty handlu zagranicznego miodem charakteryzowały się ujemnym saldem. Wartość eksportu wyniosła 34,4 mln EUR, natomiast wartość importu osiągnęła poziom 47,1 mln EUR, co odpowiada deficytowi handlowemu rzędu 12,7 mln EUR. W ujęciu wolumenowym wyeksportowano 12,2 tys. ton miodu, podczas gdy wolumen importu wyniósł 26,6 tys. ton. Nadwyżka importowa sięgnęła zatem 14,3 tys. ton.

Analogiczny układ utrzymał się w okresie styczeń–październik 2025 roku. Wolumen eksportu ukształtował się na poziomie 8,8 tys. ton, przy wolumenie importu przekraczającym 22,3 tys. ton. W ujęciu wartościowym saldo wyniosło -11,6 mln EUR. Różnica pomiędzy wolumenem importu a eksportu osiągnęła około 13,5 tys. ton, co potwierdza utrzymywanie się deficytowego charakteru wymiany towarowej w tym segmencie rynku.

Powyższe dane potwierdzają, że polskie pszczelarstwo cechuje się strukturalną różnorodnością, stabilnym potencjałem produkcyjnym oraz znaczącą rolą w kontekście bezpieczeństwa żywnościowego i ochrony środowiska. Jednocześnie sektor podlega procesom gospodarczym związanym z globalizacją handlu, zmianami kosztów produkcji, segmentacją rynku oraz zmiennością cen i podaży surowców.